

Το κράτος δικαίου κατά το 2021: Η έκθεση της ΕΕ δείχνει ότι υπάρχουν θετικές εξελίξεις στα κράτη μέλη αλλά επισημαίνει και σοβαρές ανησυχίες

Βρυξέλλες, 20 Ιουλίου 2021

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε σήμερα τη δεύτερη έκθεση σε επίπεδο ΕΕ για το κράτος δικαίου μαζί με [ανακοίνωση](#) η οποία εξετάζει την κατάσταση στο σύνολο της ΕΕ και περιλαμβάνει ειδικά [κεφάλαια ανά χώρα](#) για κάθε κράτος μέλος. Η έκθεση του 2021 εξετάζει τις νέες εξελίξεις από τον περασμένο Σεπτέμβριο, εμβαθύνοντας την αξιολόγηση των ζητημάτων που είχαν εντοπιστεί στην προηγούμενη έκθεση και λαμβάνοντας υπόψη τον αντίκτυπο της πανδημίας COVID-19. Συνολικά, η έκθεση δείχνει ότι υπήρξαν πολλές θετικές εξελίξεις στα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων περιπτώσεων αντιμετώπισης προκλήσεων που είχαν εντοπιστεί στην έκθεση του 2020. Ωστόσο, εξακολουθούν να υφίστανται ανησυχίες, οι οποίες, σε ορισμένα κράτη μέλη, έχουν ενισχυθεί, για παράδειγμα όσον αφορά την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης και την κατάσταση των μέσων μαζικής επικοινωνίας. Η έκθεση υπογραμμίζει επίσης την ισχυρή ανθεκτικότητα των εθνικών συστημάτων κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, η οποία κατέδειξε επίσης τη σημασία της ικανότητας διατήρησης ενός συστήματος ελέγχων και ισορροπιών που υποστηρίζει το κράτος δικαίου.

Η αρμόδια για θέματα αξιών και διαφάνειας αντιπρόεδρος, κ. Βιέρα **Γιούροβα**, δήλωσε: «*Η έκθεση για το κράτος δικαίου αποτελεί χρήσιμο εργαλείο πρόληψης που έχει δώσει έναυσμα για τον απαραίτητο διάλογο μεταξύ των κρατών μελών και άλλων συντελεστών. Η δεύτερη έκδοση της έκθεσης δείχνει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να πραγματοποιήσουν πρόοδο ως προς την αντιμετώπιση των ζητημάτων που αφορούν το κράτος δικαίου. Ωστόσο, η πρόοδος αυτή είναι ανομοιόμορφη και υπάρχουν λόγοι για σοβαρές ανησυχίες σε ορισμένα κράτη μέλη, ιδίως σε ό,τι έχει σχέση με την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης. Επιπλέον, τους περασμένους μήνες δολοφονήθηκαν δύο δημοσιογράφοι, γεγονός απαράδεκτο. Η έκθεση ζητεί να ληφθούν αποφασιστικά μέτρα για τη βελτίωση της ελευθερίας και της πολυφωνίας των μέσων μαζικής επικοινωνίας. Κατά το επόμενο έτος, αναμένουμε ότι τα πορίσματα της έκθεσης του 2021 θα τροφοδοτήσουν τις συζητήσεις μεταξύ των κρατών στο πλαίσιο των εργασιών τους για την ενίσχυση του κράτους δικαίου.*»

Ο επίτροπος Δικαιοσύνης και Καταναλωτών, κ. Ντιντιέ **Ρεντέρς**, δήλωσε: «*Κατά το περασμένο έτος η έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου ενθάρρυνε την πραγματοποίηση θετικών μεταρρυθμίσεων όσον αφορά το κράτος δικαίου σε ορισμένα κράτη μέλη. Επιπλέον, το Συμβούλιο των Υπουργών τη χρησιμοποίησε για να εκσυγχρονίσει τον διάλογο που διεξάγει σχετικά με το κράτος δικαίου, με τακτικές ειδικές ανά χώρα συζητήσεις. Και εγώ συμμετείχα σε συζητήσεις σχετικά με την έκθεση σε 20 εθνικά κοινοβούλια. Φέτος εμβαθύνουμε περαιτέρω την αξιολόγησή μας, αξιοποιώντας την ακόμα μεγαλύτερη εμπέλεια της έκθεσης σε σχέση με το περασμένο έτος. Η έκθεση μπορεί να μας βοηθήσει να πραγματοποιήσουμε ουσιαστικό διάλογο ως Ένωση, ο ένας δίπλα στον άλλο, με εντιμότητα και ανοιχτό πνεύμα. Η παρούσα έκθεση για το 2021, η οποία βασίζεται στην έκθεση του περασμένου έτους, θα προωθήσει τη διαδικασία αυτή.*»

Βασικά συμπεράσματα ως προς την κατάσταση όσον αφορά το κράτος δικαίου στα κράτη μέλη

Η έκθεση του 2021 βασίζεται στη μεθοδολογία και το πεδίο της προηγούμενης έκθεσης εστιάζοντας σε τέσσερα βασικά στοιχεία: τα συστήματα απονομής δικαιοσύνης· το πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς· την πολυφωνία και την ελευθερία των μέσων μαζικής επικοινωνίας και άλλα θεσμικά ζητήματα που συνδέονται με το σύστημα ελέγχων και ισορροπιών.

1. Συστήματα απονομής δικαιοσύνης

Σχεδόν όλα τα κράτη μέλη πραγματοποιούν μεταρρυθμίσεις σχετικά με τα συστήματά τους απονομής δικαιοσύνης, αν και με διαφορές ως προς την εμπέλεια, τη μορφή και την πρόοδο. Σε ορισμένα κράτη μέλη έχουν ληφθεί ή λαμβάνονται μέτρα για την ενίσχυση της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης μέσω μεταρρυθμίσεων που σχετίζονται, για παράδειγμα, με τα δικαστικά συμβούλια, τον διορισμό των δικαστών και την ανεξαρτησία και αυτονομία των εισαγγελικών αρχών. Ωστόσο, ορισμένα κράτη μέλη συνέχισαν να πραγματοποιούν μεταρρυθμίσεις που μειώνουν τις διασφαλίσεις τους για την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, εγείροντας νέες ανησυχίες ή επιδεινώνοντας τις υπάρχουσες όσον αφορά την αυξημένη επιρροή της εκτελεστικής και της νομοθετικής εξουσίας στη λειτουργία του

συστήματός τους απονομής δικαιοσύνης. Επιπλέον, σε ορισμένα κράτη μέλη πολιτικές επιθέσεις και επανειλημμένες απόπειρες υπονόμευσης δικαστών ή δικαστικών θεσμών αποτελούν περαιτέρω πρόκληση για την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης. Μετά την έκδοση της έκθεσης του 2020, το Δικαστήριο της ΕΕ επιβεβαίωσε τη σημασία της πραγματικής δικαστικής προστασίας για την προάσπιση του κράτους δικαίου. Τέλος, η πανδημία COVID-19 έδωσε νέα διάσταση στην επείγουσα ανάγκη για εκσυγχρονισμό των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης και ανέδειξε το δυναμικό της ψηφιοποίησης.

2. Πλαίσια για την καταπολέμηση της διαφθοράς

Τα κράτη μέλη της ΕΕ εξακολουθούν να συγκαταλέγονται μεταξύ των χωρών με τις καλύτερες επιδόσεις παγκοσμίως, ενώ δέκα κράτη μέλη ανήκουν στις πρώτες είκοσι από τις χώρες που θεωρούνται λιγότερο διεφθαρμένες. Αρκετά κράτη μέλη εγκρίνουν ή αναθεωρούν επί του παρόντος εθνικές στρατηγικές ή σχέδια δράσης για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Πολλά έχουν λάβει μέτρα για την ενίσχυση των πλαισίων για την πρόληψη της διαφθοράς και την ακεραιότητα, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων για τις συγκρούσεις συμφερόντων, τη διαφάνεια των ομάδων συμφερόντων και τη μεταπήδηση από τον δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα. Ωστόσο, εξακολουθούν να υφίστανται προκλήσεις, ιδίως σε σχέση με τις ποινικές έρευνες, τις διώξεις και την επιβολή των κυρώσεων για διαφθορά σε ορισμένα κράτη μέλη. Συνέχισαν να έρχονται στην επιφάνεια μείζονες ή εξαιρετικά πολύπλοκες υποθέσεις διαφθοράς σε διάφορα κράτη μέλη. Οι πόροι που διατίθενται για την καταπολέμηση της διαφθοράς σε ορισμένα κράτη μέλη δεν είναι πάντα επαρκείς, ενώ σε άλλα εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με την αποτελεσματικότητα των ερευνών, της δίωξης και της εκδίκασης υποθέσεων μεγάλης διαφθοράς. Συνολικά, η πανδημία COVID-19 επιβράδυνε τις μεταρρυθμίσεις και τις αποφάσεις σχετικά με υποθέσεις διαφθοράς σε ορισμένα κράτη μέλη.

3. Ελευθερία και πολυφωνία των μέσων μαζικής επικοινωνίας

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 δημοσιογράφοι και εργαζόμενοι στα μέσα επικοινωνίας στην Ευρώπη υπέστησαν μεγάλη πίεση. Με τον αριθμό των προειδοποιήσεων για την ασφάλεια δημοσιογράφων να είναι υψηλότερος από ποτέ άλλοτε και μπροστά στα πρόσφατα τραγικά γεγονότα, είναι ανάγκη να αντιμετωπιστεί το εν λόγω ζήτημα σε ολόκληρη την ΕΕ. Το παρατηρητήριο για την πολυφωνία στα μέσα ενημέρωσης για το έτος 2021 — μια βασική πηγή πληροφοριών για την έκθεση για το κράτος δικαίου — δείχνει ότι υπήρξε γενική επιδείνωση της κατάστασης των δημοσιογράφων σε αρκετά κράτη μέλη. Δεν είναι όλες οι ρυθμιστικές αρχές των μέσων μαζικής επικοινωνίας απαλλαγμένες από πολιτικές επιρροές και, σε ορισμένα κράτη μέλη, υπάρχει υψηλός κίνδυνος πολιτικής παρέμβασης στα μέσα μαζικής επικοινωνίας. Τα ειδησεογραφικά μέσα μαζικής επικοινωνίας υπήρξαν ζωτικής σημασίας για την ενημέρωση των πολιτών κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, μολονότι μια σειρά περιορισμών κατέστησαν δυσκολότερο το έργο των δημοσιογράφων. Η πανδημία αποτέλεσε επίσης αιτία σοβαρών οικονομικών προκλήσεων για τον τομέα των μέσων μαζικής επικοινωνίας, γεγονός που οδήγησε ορισμένα κράτη μέλη στην έγκριση προγραμμάτων στήριξης για τα ειδησεογραφικά μέσα. Τα εν λόγω προγράμματα πρέπει να εφαρμοστούν με διαφανή και ισότιμο τρόπο.

4. Θεσμικοί έλεγχοι και ισορροπίες

Κατά το τελευταίο έτος ορισμένα κράτη μέλη συνέχισαν να δρομολογούν συνταγματικές μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση των ελέγχων και των διασφαλίσεων. Ορισμένα θέσπισαν πρόσφατα μέτρα για την αύξηση της διαφάνειας της νομοθετικής διαδικασίας και τη βελτίωση της συμμετοχής των πολιτών. Συνολικά, τα εθνικά συστήματα ελέγχων και ισορροπιών, συμπεριλαμβανομένων των κοινοβουλίων, των δικαστηρίων, των διαμεσολαβητών και άλλων ανεξάρτητων αρχών, διαδραμάτισαν καίριο ρόλο κατά τη διάρκεια της πανδημίας, η οποία αποτέλεσε «τεστ αντοχής» για το κράτος δικαίου. Παράλληλα, υφίστανται προκλήσεις για τη νομοθετική διαδικασία, όπως αιφνίδιες αλλαγές και ταχείες διαδικασίες, καθώς και για το σύστημα συνταγματικού ελέγχου. Η κοινωνία των πολιτών επωφελείται εν γένει από ένα υποστηρικτικό περιβάλλον στην πλειονότητα των κρατών μελών, αλλά σε ορισμένα εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σοβαρές προκλήσεις, είτε πρόκειται για εσκεμμένες απειλές από τις αρχές, είτε για ανεπαρκή προστασία από σωματικές ή λεκτικές επιθέσεις, είτε για ανεπαρκές επίπεδο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων που εγγυώνται το έργο τους. Οι προκλήσεις αυτές επιδεινώθηκαν ορισμένες φορές εξαιτίας της πανδημίας COVID-19. Ορισμένες από τις πρόσφατες εξελίξεις εγείρουν ανησυχίες όσον αφορά τον σεβασμό της υπεροχής του δικαίου της ΕΕ, η οποία είναι ουσιώδης για τη λειτουργία της ενωσιακής έννομης τάξης και την ισότητα των κρατών μελών στην ΕΕ.

Επόμενα βήματα

Η έκδοση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου σηματοδοτεί την έναρξη ενός νέου κύκλου διαλόγου και παρακολούθησης. Η Επιτροπή καλεί το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να πραγματοποιήσουν γενικές και ειδικές ανά χώρα συζητήσεις βάσει της έκθεσης και καλεί τα εθνικά κοινοβούλια και τους άλλους βασικούς συντελεστές να συνεχίσουν να εντείνουν τις συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο. Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις προκλήσεις που επισημαίνονται στην έκθεση και είναι έτοιμη να βοηθήσει τα κράτη μέλη στις προσπάθειες αυτές.

Ιστορικό

Η ετήσια έκθεση για το κράτος δικαίου είναι αποτέλεσμα στενού διαλόγου με τις εθνικές αρχές και τα ενδιαφερόμενα μέρη και καλύπτει όλα τα κράτη μέλη με αντικειμενικότητα και αμεροληψία, εξετάζοντας τα ίδια θέματα. Η ποιοτική αξιολόγηση που διενήργησε η Επιτροπή επικεντρώνεται στις σημαντικές εξελίξεις μετά την έκδοση της πρώτης ετήσιας έκθεσης για το κράτος δικαίου και διασφαλίζει συνεκτική προσέγγιση μέσω της εφαρμογής της ίδιας μεθοδολογίας σε όλα τα κράτη μέλη, παραμένοντας παράλληλα αναλογική προς τις εξελίξεις. Η εμβέλεια και η μεθοδολογία της έκδοσης του 2021 είναι οι ίδιες με εκείνες της [πρώτης ετήσιας έκθεσης για το κράτος δικαίου](#), που εκδόθηκε τον Σεπτέμβριο του 2020.

Η έκθεση βρίσκεται στο επίκεντρο του μηχανισμού για το κράτος δικαίου. Ο μηχανισμός είναι ετήσιος κύκλος που αποσκοπεί στην προώθηση του κράτους δικαίου και την αποτροπή της εμφάνισης ή της όξυνσης προβλημάτων. Στόχος είναι να δοθεί έμφαση στη βελτίωση της κατανόησης και της ευαισθητοποίησης σχετικά με τα ζητήματα και τις σημαντικές εξελίξεις, καθώς και να εντοπιστούν οι προκλήσεις για το κράτος δικαίου και να βοηθηθούν τα κράτη μέλη να βρουν λύσεις με τη στήριξη της Επιτροπής και των άλλων κρατών μελών. Η έκθεση επιτρέπει επίσης στα κράτη μέλη να ανταλλάσσουν ορθές πρακτικές, να συζητούν και να μαθαίνουν το ένα από το άλλο.

Στόχος του μηχανισμού είναι η πρόληψη. Διακρίνεται από τα άλλα στοιχεία της εργαλειοθήκης της ΕΕ για το κράτος δικαίου και συμπληρώνει αλλά δεν υποκαθιστά τους βασιζόμενους στις Συνθήκες μηχανισμούς για την αντιμετώπιση από την ΕΕ των σοβαρότερων ζητημάτων που σχετίζονται με το κράτος δικαίου στα κράτη μέλη. Τα εργαλεία αυτά περιλαμβάνουν τις διαδικασίες επί παραβάσει και τη διαδικασία για την προστασία των θεμελιωδών αξιών της Ένωσης σύμφωνα με το άρθρο 7 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Υπάρχει επίσης στενή σχέση με τις πολιτικές της ΕΕ για την επίτευξη οικονομικής ανάκαμψης: ισχυρά συστήματα δικαιοσύνης, στέρεο πλαίσιο καταπολέμησης της διαφθοράς, σαφές και συνεκτικό σύστημα νομοθέτησης, προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ και βιώσιμη ανάπτυξη. Αποτελεί βασική κινητήρια δύναμη για το έργο των μέσων της ΕΕ που προωθούν τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στα κράτη μέλη

Για περισσότερες πληροφορίες

Έκθεση του 2021 για το κράτος δικαίου — [Η κατάσταση του κράτους δικαίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση](#)

Έκθεση του 2021 για το κράτος δικαίου — [Κεφάλαια ανά χώρα](#)

Ο μηχανισμός της ΕΕ για το κράτος δικαίου — [Ενημερωτικό δελτίο](#)

Η εργαλειοθήκη της ΕΕ για το κράτος δικαίου — [Ενημερωτικό δελτίο](#)

[Έκθεση του 2021 για το κράτος δικαίου — Ερωτήσεις και απαντήσεις](#)

IP/21/3761

Αρμόδιοι επικοινωνίας:

[Christian WIGAND](#) (+32 2 296 22 53)
[Katarzyna KOLANKO](#) (+ 32 2 296 34 44)
[Jördis FERROLI](#) (+32 2 299 27 29)

Ερωτήσεις του κοινού: [Europe Direct](#) τηλεφωνικά [00 800 67 89 10 11](#) ή με [ηλεκτρονικό μήνυμα](#)

Related media

 [The statuette of Themis, goddess of divine justice](#)